

ENTREVISTA

Jean-Christophe Rufin

Novel·lista francès

LD. Quan se li va acudir escriure una novel·la com 'Roig Brasil'?

J.C.R. Vaig viure una temporada al Brasil i m'agradava anar a visitar sovint Rio de Janeiro. Quan amb l'avió sobrevolava la badia i veia la silueta dels edificis i monuments, pensava en la ciutat com a destí de vacances, de sol, de festa i d'alegria. Però llavors vaig començar a preguntar-me com devia ser aquest territori abans de la seva urbanització i em vaig adonar que segurament era un paisatge amenaçador per a qualsevol que hi desembarqués al segle XVI. Una visita a un petit museu local sobre la història de la colonització em va confirmar les meves sospites i em va fer venir ganes de narrar en una novel·la i de forma poètica aquest episodi de la història de Rio.

LD. La majoria dels francesos desconeixen aquest fragment èpic de la seva història...

J.C.R. Sí. De fet, el govern del Brasil va inaugurar un monu-

"Els fets històrics que hi apareixen són verídics, però també pretenia crear un argument on l'acció i l'emoció fossin importants"

ment en territori francès a la memòria del cavaller Villegagnon, un dels protagonistes del meu llibre, ara fa tres anys. L'obra està feta amb pedra originària del Brasil i va ser traslladada a França en un vaixell militar. Durant la cerimònia, quan es va enretirar el vel que cobria l'estàtua i la figura de Villegagnon va quedar al descobert, els francesos es van quedar estranyadíssims: no tenien ni idea de qui era aquell personatge ni de per què el govern brasiler els havia ofert l'estàtua per honorar-los.

LD. Em sembla que a la badia de Rio encara existeix una illa que porta el nom d'aquest personatge francès històric...

J.C.R. Sí, Villegagnon va ser una figura molt important al seu moment. De fet, penso que aquest personatge resumeix a la perfecció totes les contradiccions que va suposar el segle XVI.

LD. El punt de vista del seu llibre és el de dos nens francesos, Just i Colombe. Per què va voler explicar el seu argument a través de la mirada càndida de dos joves?

J.C.R. Perquè no volia que el

meu llibre es convertís en una classe magistral d'història. És cert que els esdeveniments històrics que hi apareixen són verídics, però el que pretenia era crear un argument on l'acció i l'emoció també fossin importants. Podria haver explicat la història des del punt de vista d'un dels cavallers de Malta que van desembarcar a la badia, però vaig pensar que era massa jove per optar per aquesta opció. Per això al final em vaig decidir perquè els narradors fossin dos nens. Al segle XVI era habitual que nens orfes fossin obligats a embarcar-se en expedicions per servir com a intèrprets, donat que els joves tenien, i continuen tenint, més facilitat per aprendre un nou idioma.

LD. Com vostè, Just i Colombe van viure una infància sense la figura del pare...

J.C.R. Vaig conèixer el meu pare quan tenia 18 anys, però no hi ha cap més coincidència amb aquesta parella de nens orfes. Just i Colombe representen una situació que no tothom ha viscut: la de ser arrencats brutalment del món de la infància per entrar en l'univers dels adults.

LD. Si hagués de definir la seva novel·la, com ho faria?

J.C.R. És un llibre que té una mica de tot. L'estructura està basada en la de la novel·la fulletonesca del segle XVI, perquè t'enganxa a la història i t'obliga a continuar llegint una pàgina rere l'altra. Com en tota obra d'aquest tipus, hi ha molts elements diferents: punts de la novel·la d'aventures, de viatge iniciàtic, d'obra ecològica, d'història filosòfica... Quan escric, el que m'agrada és transmetre el plaer de viure, a més a més de desenvolupar un argument.

LD. Parlant de fulletons... Gràcies a 'Roig Brasil' se l'ha comparat amb Alexandre Dumas...

► ► ►

Un premi Goncourt ple d'exotisme

► A més de ser cofundador de Metges Sense Fronteres, de presidir aquesta ONG del 1991 al 1993, de ser l'autor de diversos assajos sobre l'humanitarisme, d'assessorar el ministeri de Defensa francès i d'ocupar el càrrec de director adjunt a l'Institut de Relacions Internacionals i Estratègiques, Jean-Christophe Rufin té temps d'escriure. I a sobre no ho fa només com un hobby que practica en hores mortes, sinó que escriu a consciència i, a més, amb el mèrit que li reconeixen el valor dels seus textos. Prova d'això és que ha estat el darrer guanyador del premi Goncourt, un dels més prestigiosos de França, amb la novel·la *Roig Brasil* (Edicions 62).

Abans, però, de rebre aquest important guardó, l'autor francès ja s'havia donat a conèixer amb *L'abissini* (Edicions 62 / Ediciones B), una obra que es va convertir en un *best seller* a molts dels

països europeus en què es va traduir. Aventura i exotisme són dues de les paraules clau de totes dues novel·les inspirades pel viatge; en el cas de *L'abissini*, a Etiòpia, i en el de la darrera novel·la publicada en català, al Brasil del segle XVI.

UNA FRANÇA ANTÀRTICA

Roig Brasil s'inicia amb l'expedició que va partir del port francès de Le Havre per fundar una França antàrtica a la badia de Rio. A l'expedició hi ha dos nens orfes, Just i Colombe, que han d'embarcar-se a la força, amb la missió d'aprendre ràpidament la llengua dels indígenes i servir així d'intèrprets per als francesos.

És a través de la seva mirada que assistirem al xoc de civilitzacions (europea i índia) que comporta l'establiment de l'expedició a Rio. Rufin no dubta a

posar-se del costat dels indis: per ell, els veritables salvatges no són pas els indígenes (encara que siguin caníbals), sinó la civilització francesa que destrueix la natura i que porta al territori verge i paradisiac el vici, la malaltia i les guerres internes entre protestants i catòlics.

Estem, doncs, davant d'una *novel·la ecològica* (si és que podem aplicar aquesta etiqueta a la literatura i no només a l'agricultura), plena de retrats, d'aventures, d'acció, de natura salvatge i de color.

A un dels seus personatges principals, el cavaller Villegagnon (cap de l'expedició francesa), la crítica l'ha anomenat el *D'Artagnan del Brasil*, mentre que a Rufin s'hi ha referit com "un Alexandre Dumas amb la mordacitat de Voltaire". La comparació imposa: poca broma, doncs.